

Bas van Donselaar emigreerde naar Frankrijk en keerde naar Nederland terug met montbéliardes

Een retourtje Frankrijk

Montbéliardes? Vóór zijn emigratie naar Frankrijk wist Bas van Donselaar nauwelijks iets van dat ras af. Na zes jaar boeren in de Jura keerde hij terug naar Nederland, met montbéliardes in zijn kielzog. Nu melkt hij in Boven-Leeuwen 75 zuivere montbéliardes, die vijf keer per dag automatisch gevoerd worden.

tekst Inge van Drie

Een zee van witte koppen. Zo oogt het aan het voerhek van Bas van Donselaar (42). Op zijn bedrijf is geen holstein te bekennen, kruislingen lopen er evenmin. De veestapel van de veehouder uit Boven-Leeuwen bestaat uit honderd procent zuivere montbéliardes.

Eind jaren negentig kwam Van Donselaar in aanraking met het Franse koeienras. 'Ik ben geen boerenzoon, maar wilde wel graag een eigen bedrijf. Samen met mijn broer heb ik toen een bedrijf gekocht in de Franse Jura.' Op dat bedrijf – met 200 hectare en 4,5 ton quotum – liepen montbéliardes. 'Ik had nog nooit van dat ras gehoord. Ik vond het maar koeien met royale uiers en grove spenen.' Maar omschakelen naar holsteins bleek geen optie. De kleine zuivelcoöperatie waar de broers hun melk aan leverden, maakte Comté-kaas. En één van de regels voor de productie van die kaas is dat alleen melk van montbéliardes gebruikt wordt. De aanvankelijke tegenzin verdween; Van

Via een rail gaat de voerrobot vijf keer per dag langs het voerhek

Dankzij de drinkautomaat heeft Van Donselaar minder last van kalveren die zuigen

Donselaar wende snel aan de Franse koeien met de kenmerkende witte koppen. 'Het waren geen verkeerde koeien, merkte ik. Om naar de wei te gaan liepen ze over paden met puin, maar krepele koeien zag ik nooit.'

Terug naar Nederland

In 2004 besloten de broers het bedrijf te splitsen. Van Donselaar keerde naar Nederland terug en richtte een commanditaire vennootschap op met makelaarboer Bert Merkens, voor wie hij ook vóór zijn emigratie naar Frankrijk al werkte. Van Donselaar was intussen zo enthousiast geraakt over de montbéliardes dat op het bedrijf in Langbroek de holsteins plaatsmaakten voor Franse montbéliardes.

'We wilden er in de stal geen competitie van maken. We wilden óf alleen holsteins óf alleen montbéliardes. De keus viel op montbéliardes; het is een gemakkelijk ras met een gunstige vet-eiwitver-

houding. Bovendien raakte kruisen met andere rassen op dat moment ook in de mode.' Maar Van Donselaar is de eerste om zijn keuze voor montbéliardes te relativiseren. 'Als ik niet in Frankrijk had geboerd, had ik nu gewoon zwartbonten gemolken.'

Na zijn terugkeer naar Nederland verhuisde Van Donselaar in 2009 nogmaals. Van Langbroek verplaatste hij zijn bedrijf naar het Gelderse Boven-Leeuwen. Daar melkt hij nu 75 koeien en beschikt hij over 35 hectare grasland. Van het quotum van 820.000 kg verleaset Van Donselaar een deel. 'Ik produceer dit jaar zo'n 6,5 ton melk. Ons bedrijf is behoorlijk intensief. Om extra koeien te melken moet ik mest afvoeren en extra voer aankopen. Bovendien is er nu veel vraag naar vee. Dan is de beslissing om melk te verleasen snel genomen.'

Van de Franse koeien die in 2004 mee naar Nederland kwamen, heeft Van Donselaar er nog twee aan de melk. De oud-

Bas van Donselaar

De veestapel van Bas van Donselaar uit Boven-Leeuwen bestaat uit honderd procent zuivere montbéliardes.

Aantal koeien:	75
Hoeveelheid land:	35 hectare
Rollend jaargemiddelde:	8400 4,25 3,55
Celgetal:	111.000

ste, een elf jaar oude Isaradochter, heeft inmiddels negen keer gekalfd en 83.000 kg melk geproduceerd. Ze kalde keurig elk jaar, zoals de meeste koeien van Van Donselaar. 'Er gaan hier geen koeien weg vanwege vruchtbaarheid. Na het afkalven zie ik negen van de tien koeien binnen tien dagen tochtig en aan koeien tochtig spuiten doe ik niet', stelt de veehouder.

Het inseminatiegetal ligt op 1,35. Van Donselaar pakt zijn notitieboekje erbij. 'Kijk, bij de laatste drachtcontrole waren er zeven pinken drachtig van zes rietjes. Voor de melkkoeien had ik 25 rietjes nodig voor 20 melkkoeien. Omdat ze zo goed drachtig worden, let ik nauwelijks op de spermaprijs.'

Kalven geen kritiek moment

De tussenkalftijd ligt momenteel op 372 dagen. Van Donselaar wil de tussenkalftijd graag kort houden. 'Je moet eens kijken hoeveel extra kalveren een korte tussenkalftijd oplevert. Ik neem geen genoegen met een langere tussenkalftijd. Vaak praten veehouders dat goed door te zeggen dat afkalven veel risico oplevert voor koeien. Maar voor mijn koeien is kalven geen kritiek moment.' Ook van uiergezondheidsproblemen heeft Van Donselaar weinig last. 'In 2012 had ik drie koeien met uierontsteking, terwijl ik de koeien niet dip of spray en ook geen kalk in de boxen strooi. Voor het voorbehandelen van de koeien gebruik ik in totaal niet meer dan zes vellen papier. De koeien hebben gewoon een hoge weerstand.'

Bij het droogzetten kiest Van Donselaar

Om het koecomfort te verbeteren wil Van Donselaar van alle boxen diepstrooiselboxen maken

niet standaard voor het gebruik van droogzetantibiotica. 'Bij de koeien met een celgetal beneden de 100 en bijna alle vaarzen – gezamenlijk zo'n driekwart van de veestapel – gebruik ik alleen een teatsealer, maar in plaats van vier tubes gebruik ik er maar twee per koe.'

Genoomgetest

Kende hij eind jaren negentig het ras nauwelijks, nu is Van Donselaar gepokt en gemazeld in de montbéliardefokkerij. Hij kent alle bloedlijnen en trad in Frankrijk regelmatig op als jurylid. Bij de stierkeus let Van Donselaar vooral op uier en benen. Ook hanteert hij een ondergrens voor kilogrammen melk en gebruikt hij geen stieren met een bespiegeling van meer dan 110. 'Dan worden de koeien te lomp en staan ze klem in de melkstal.' Af en toe gebruikt Van Donselaar genomestieren.

Voor een aantal koeien bestaat foktechnische interesse. Verschillende dieren zijn genomgetest en met enige regelmaat verhuist een stiertje naar de ki. Zo is Van Donselaar onder meer de fokker van montbéliardestier Vigor (v. Micmac). 'Zijn moeder stak als pink tien centimeter boven de anderen uit en produceerde als vaars ruim 9000 kg melk, op een rantsoen met hooi. Dat hadden we nog nooit meegemaakt.' Uit dezelfde koe kreeg Van Donselaar een Nennidochter, die de moeder is van een nu vier keer gekalfde Redondochter, een van de oudste van Nederland. 'Van Redon hebben we

misschien wel vijftien dochters aan de melk. Het beenwerk is wat steil, maar verder ben ik heel tevreden over de prestaties van deze koeien.'

Van Donselaar verkoopt ook stieren aan collega-veehouders, zo'n vijftien stuks per jaar. Ook naar vrouwelijke dieren is regelmatig vraag. Die afzet van fokmateriaal draagt bij aan de hoge post omzet en aanwas. 'Momenteel ligt de omzet en aanwas op ruim 9 cent per liter melk.'

Vijf keer per dag voeren

Van Donselaar zet het bedrijf alleen rond. Arbeidsverlichting speelt daarom een voorname rol. Met de aankoop van de Finse Pellon-voerrobot in 2009 is voeren in ieder geval een peulenschil. 'In deze stal zat een Weelink-voerhek. De voergang was daardoor heel smal en het was lastig om die te verbreden. Met dit systeem had ik geen brede voergang nodig.' Van Donselaar heeft geen spijt van zijn aanschaf. 'Ik vind de voerrobot een uitkomst. Ik zie er meer heil in dan in een melkrobot. Nu ben ik in één uur klaar met melken. Voeren neemt vaak ongemerkt meer tijd in beslag dan je denkt.'

De veehouder zet één keer per dag in de voorraadbunker mais klaar – de maiskuil is afgedekt met een laag van vijftien centimeter aardappelvezel. Voor graskuil kan hij volstaan met één keer per twee tot drie dagen bijvullen. De robot haalt het voer uit de voorraadbunkers, weegt het voer precies af en mengt het

rantsoen. Via een rail gaat de robot vijf keer per dag langs het voerhek om het rantsoen te verstrekken van twee derde kuil en een derde mais aangevuld met 1,3 kg sojaaraap. Via de voercomputer krijgen de koeien, die een rollend jaargemiddelde van 8400 kg melk met 4,25% vet en 3,55% eiwit noteren, maximaal 7 kg krachtvoer naar gelang de productie. Van Donselaar zorgt wel voor voldoende structuur in het rantsoen. 'Dat hebben montbéliardes nodig. Ik maai een week later dan de meeste boeren. In die week groeit er nog duizend kilo droge stof extra en komt er meer stengel bij.'

Verbeteren koecomfort

Niet alleen het voersysteem, ook de kalverdrinkautomaat zorgt voor minder arbeid. De automaat levert Van Donselaar ook een ander voordeel op. 'Dankzij de drinkautomaat heb ik minder last van kalveren die zuigen.'

Sinds de verhuizing naar Boven-Leeuwen heeft Van Donselaar al het nodige aangepast aan de stal. Behalve het plaatsen van de voerrobot en een tweedehands melkstal – een 2 x 9-zestiggradenstal – vernieuwde hij ook de nok. Het verbeteren van de ligboxen staat als volgende punt op het programma. Nu liggen er nog matten in de boxen. 'Ik wil graag het koecomfort verhogen. Als proef heb ik al een aantal boxen omgetoverd tot diepstrooiselboxen. Dat lijkt de koeien goed te bevallen; die boxen liggen altijd vol.' |